

Miesto fiškálnych rád vo fiškálnej architektúre EÚ

Anetta Čaplánová

www.rozpoctovarada.sk

Štruktúra prezentácie

- Legislatívny rámec
 - Vývoj a úlohy fiškálnych rád
 - Skúsenosti s pôsobením fiškálnych rád
 - Výzvy a perspektívy v činnosti fiškálnych rád

Pakt stability a rastu (SGP) (1997, 2005) - preventívna časť

- **Cieľ:** „...dosahovanie takej fiškálnej pozície, ktorá vytvára podmienky pre dlhodobú udržateľnosť verejných financií členského štátu...“
- Zabezpečiť vykonávanie fiškálnych politík členských štátov EÚ udržateľným spôsobom vo všetkých fázach ekonomického cyklu
- **Kľúčové koncepty:** MTO (strednodobý rozpočtový cieľ), EB (výdavkový benchmark), MIP (procedúra makroekonomických nerovnováh), significant deviation (výrazná odchýlka)

- **Cieľ:** „...popisuje podmienky pre začatie a postup pri procedúre nadmerného deficitu“, ustanovuje rámec a postupy na prijatie nápravných opatrení, voči tým členským štátom EÚ, ktoré prekročili povolenú výšku deficitu alebo dlhu
- **Kľúčové koncepty:** EDP (procedúra nadmerného deficitu), Effective action (prijatie účinných opatrení), Sankcie (vrátane oprávnenosti čerpať prostriedky z Kohézneho fondu)

Balík šiestich legislatívnych aktov (tzv. Six Pack)

- Päť nariadení a jedna smernica schválené a implementované v roku 2011
- Posilnenie dohľadu nad stavmi rozpočtov
- Dohľad nad hospodárskymi politikami a ich koordináciou
- Postupy pri nadmernom schodku
- Požiadavky na rozpočtové rámce členských štátov.

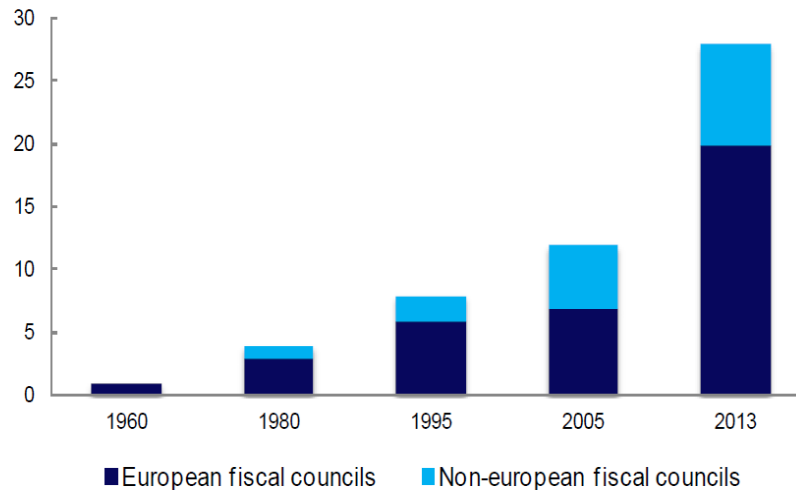
- Dve nariadenia (472/2013 a 473/2013) účinné od roku 2013
1. **Monitorovanie rozpočtových plánov a zabezpečenie nápravy nadmerných deficitov:**
 - Spoločné termíny pre rozpočet, požiadavky na informácie
 - Nezávislé makroekonomické prognózy
 - Nezávislé inštitúcie
 - Posudzovanie rozpočtu zo strany EK
 2. **Dohľad nad krajinami v ťažkostiach:**
 - Stanovenie postupu pri žiadosti o finančnú pomoc
 - Definovanie makroekonomického ozdravného programu a dohľadu

Zmluva o stabilite, koordinácii a riadení v HMÚ

- Medzištátna zmluva (25 signatárskych krajín, 2012)
- V časti **Fiškálny kompakt** obsahuje požiadavku zapracovania pravidla vyrovnaného rozpočtu do národnej legislatívy:
 - Do konca roku 2013 implementované v národnej legislatíve
 - Štrukturálny deficit do výšky 0,5 % HDP, pri splnení stanovených podmienok (dlh výrazne pod 60 % HDP a nízke riziká dlhodobej udržateľnosti VF) môže dosiahnuť až 1 % HDP
 - Rýchle približovanie sa k tomuto cieľu
 - V prípade výraznej odchýlky od cieľa alebo trajektórie využitie korekčného mechanizmu.
 - Vyžaduje, aby na národnej úrovni existoval nezávislý subjekt, ktorý bude verifikovať dodržiavanie fiškálnych pravidiel.

Fiškálne rady vo svete

- Motivácie pre vznik fiškálnych rád:
 - Vplyv volebných cyklov, morálny hazard
 - Procyklická fiškálna
 - Akumulácia dlhov a deficitov
- Nárast počtu fiškálnych inštitúcií v Európe ako aj vo svete

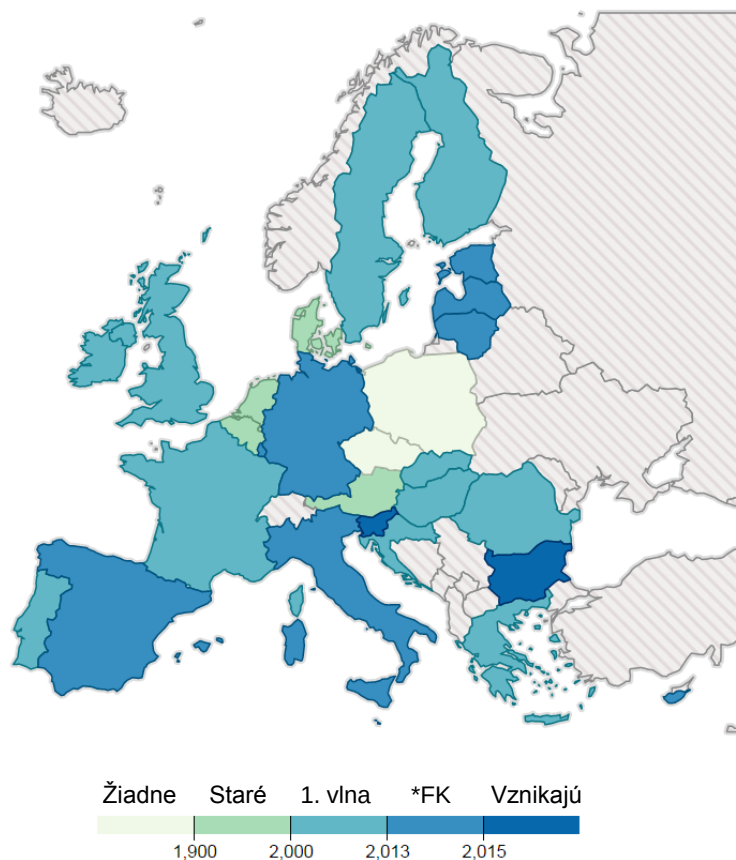

Source: IMF Fiscal council dataset.

- **Fiškálne rady ako doplnok k fiškálnym pravidlám zvyšujú transparentnosť a vytvárajú tlak proti sledovaniu krátkodobých cieľov**

Fiškálne rady v EÚ

- V nadväznosti na prijaté fiškálne pravidlá fiškálne rady vznikali v posledných rokoch aj v krajinách eurozóny a v ďalších krajinách Európskej Únie
- Fiškálne rady nemajú len dve členské krajiny EÚ mimo eurozóny: Česká rep., Poľsko → odporúčanie Rady EÚ fiškálne rady založiť
- **3 skupiny fiškálnych rád:**
 - 1. Fiškálne rady s dlhou históriou, napr. NL od r. 1947, BE od r. 1959, DK od r. 1962**
 - 2. “Prvá vlna” novodobých fiškálnych rád – napr. UK, Írsko, Portugalsko, Slovensko (2012)**
 - 3. Fiškálne rady v dôsledku implementácie Fiškálneho kompaktu po roku 2013 – napr. Pobaltské štáty, Taliansko, Malta, Cyprus**

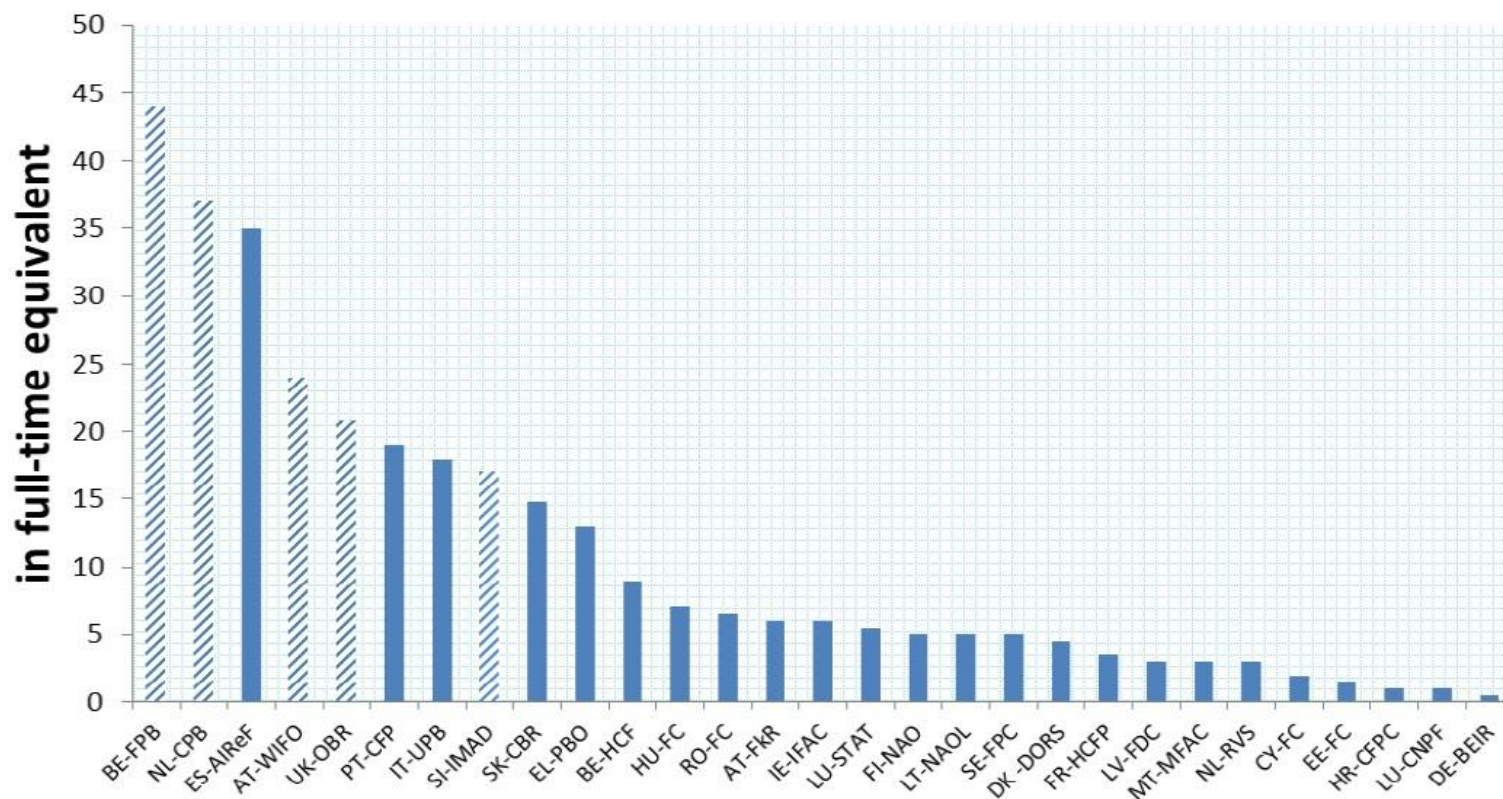

Charakteristiky fiškálnych rád

- Zmluva o stabilite, koordinácii a správe v HMÚ (Fiškálny kompakt, FK) vymedzuje len **všeobecne úlohu fiškálnych rád** ako:
“sledovanie plnenia pravidla o vyrovnanom rozpočte”
- Fiškálne rady v EÚ **heterogénnu** skupinu - odlišujú sa vo svojej forme, právomociach a úlohách:
 - **Forma:**
 - Fiškálne rady ako samostatné inštitúcie, *napr. Írsko, Portugalsko, Španielsko*
 - Parlamentné výbory, *napr. Grécko, Taliansko*
 - Rady ako súčasť iných inštitúcií, kontrolných úradov, výskumných organizácií, *napr. Dánsko, Fínsko, Litva*

Veľkosť fiškálnych rád

IFI staffing per institution
(forecasting institutions in diagonal pattern)

Zdroj: Odpovede z dotazníkov vyplnených fiškálnymi radami, vyhodnotené DG ECFIN

Charakteristiky fiškálnych rád (2)

- **Postavenie**

- a. Slabšie - fiškálna rada produkuje nezáväzné hodnotenia a stanoviská
- b. Silnejšie – v niektorých prípadoch sa vyžaduje súhlas fiškálnej rady alebo fiškálna rada má sama právomoc spustiť korekčný mechanizmus.

- **Povaha výstupov**

- a. Pozitívne hodnotenia
- b. Normatívne hodnotenia a odporúčania

- **Úloha v oblasti prognózovania**

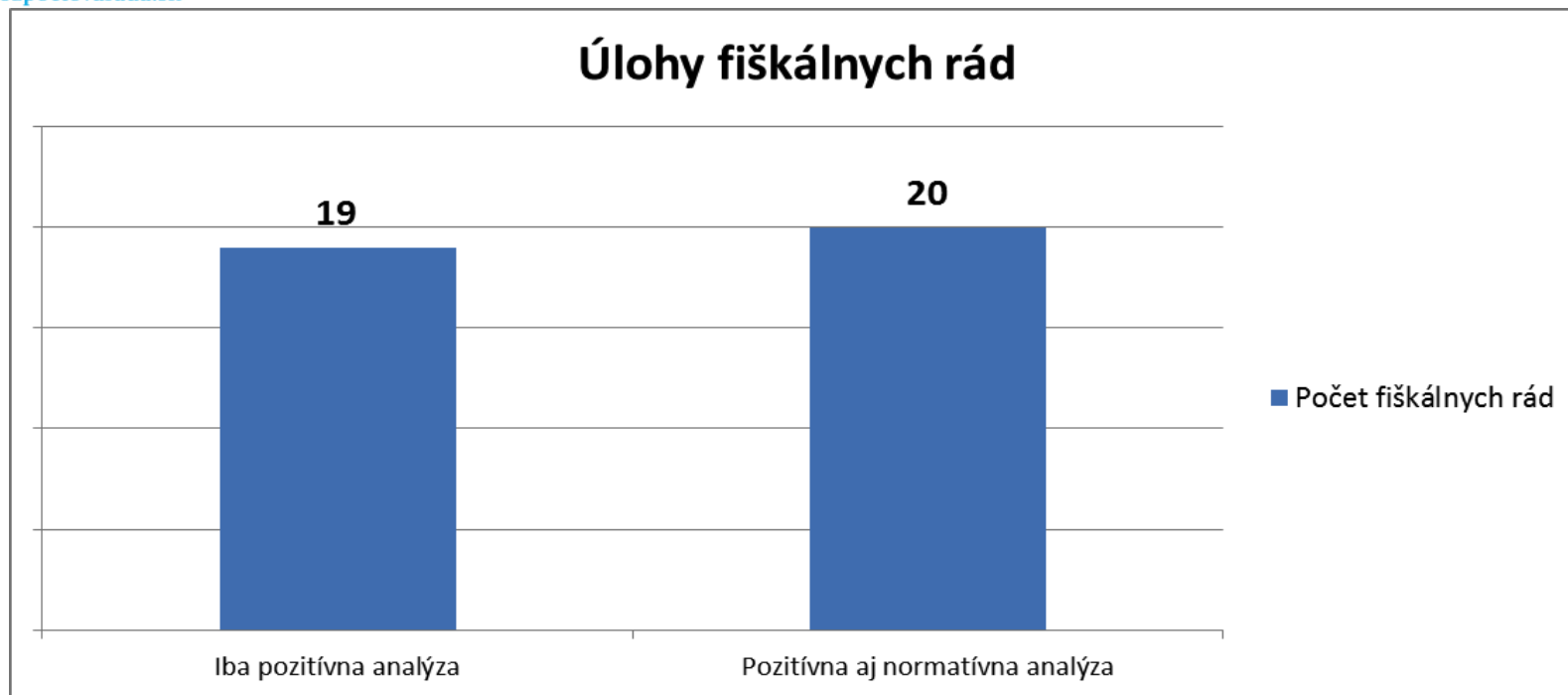
- a. Príprava prognóz
- b. Schvaľovanie prognóz
- c. Žiadna úloha

- **Časový rámec hodnotení**

- a. Ex-post hodnotenia
- b. Ex-ante hodnotenia

Charakteristiky fiškálnych rád

www.rozpoctovarada.sk

Zdroj: IMF Fiscal Council Dataset, 2017, a The Fiscal Council Dataset: A Primer to the 2016 Vintage by X. Debrun, X. Zhang, V. Lledo, dostupné na internete: <http://www.imf.org/external/np/fad/council>

- **Základné úlohy:**

- Hodnotenie plnenia fiškálnych pravidiel
- Hodnotenie dlhodobej udržateľnosti verejných financií
- Monitoring rozpočtu
- Odporúčania v oblasti fiškálnej politiky
- Vypracovanie prognóz

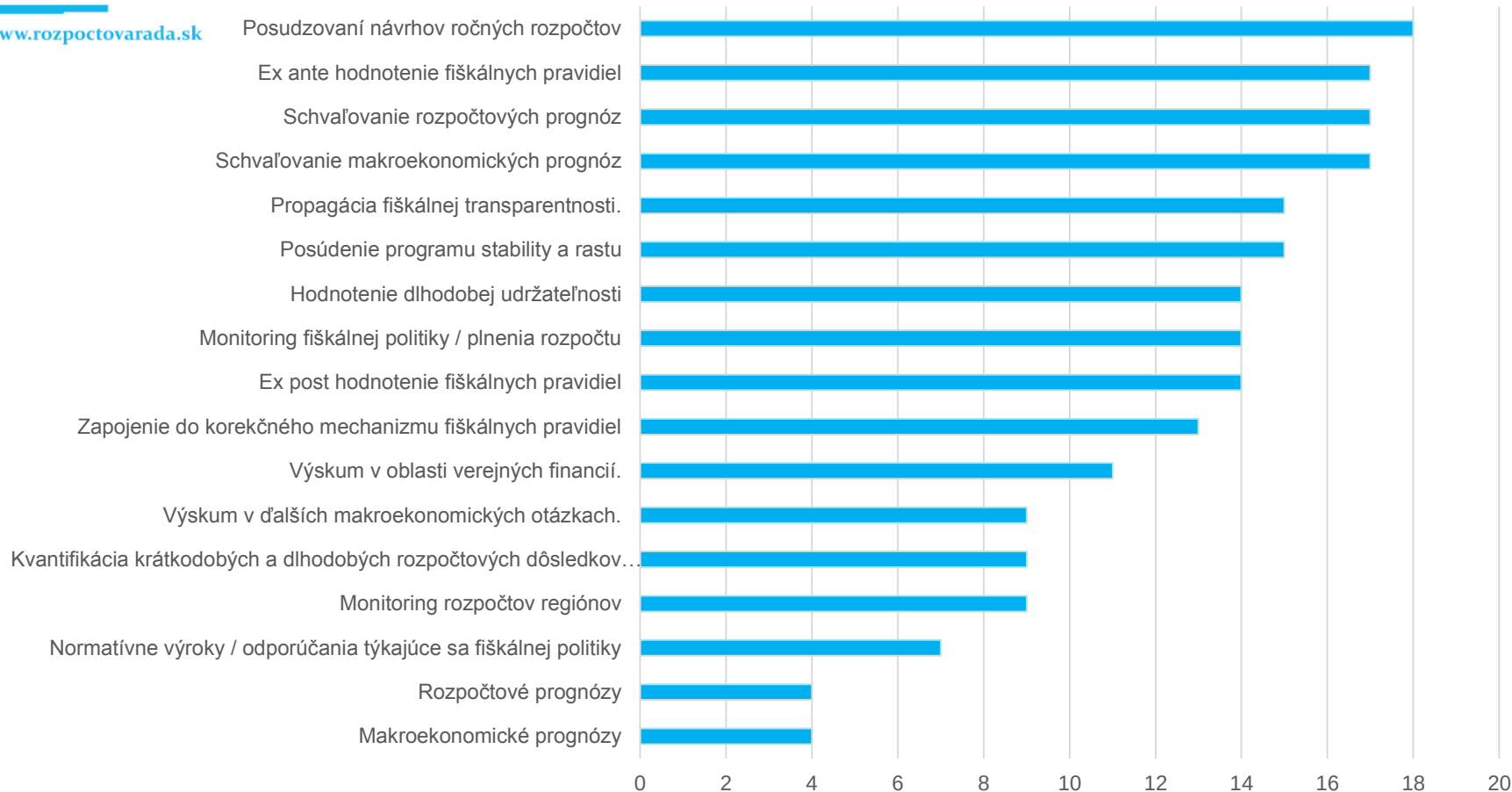
- **Ďalšie úlohy vykonávané fiškálnymi radami:**

- Analýza hospodárskej politiky/ trhu práce
- Analýza transparentnosti verejných financií
- Monitoring regionálnych vlád
- Kvantifikácia leglatívnych návrhov
- Analýza volebných programov, atď.

Úlohy fiškálnych rád

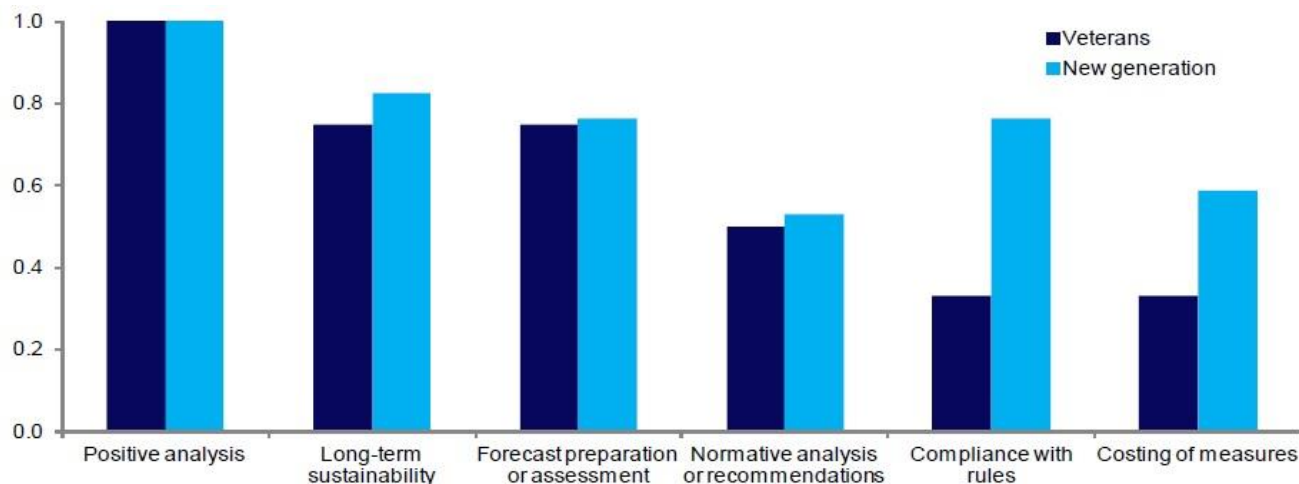
www.rozpoctovarada.sk

Zdroj: Odpovede z dotazníkov vyplnených fiškálnymi radami, vyhodnotené RRZ

Charakteristiky fiškálnych rád (4)

www.rozpocovarada.sk

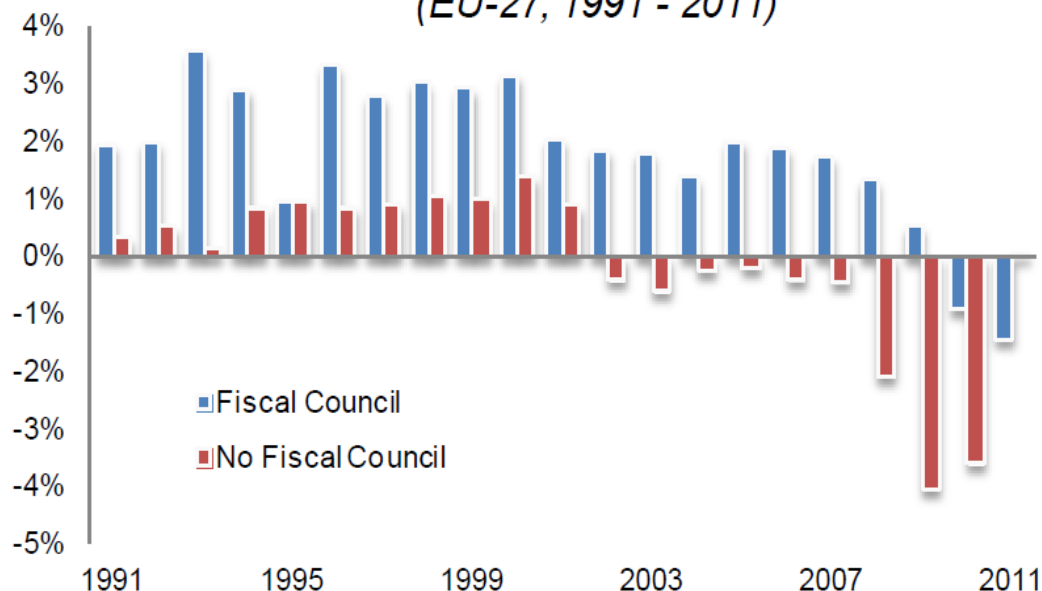

Zdroj: IMF Fiscal Council dataset.

- Najčastejšími úlohami fiškálnych rád sú pozitívne analýzy, vyhodnocovanie dlhodobej udržateľnosti verejných financií a príprava alebo odsúhlasovanie prognóz.
- Vyhodnocovanie plnenia fiškálnych pravidiel je úlohou predovšetkým novovzniknutých fiškálnych rád.

Efektívnosť fiškálnych rád

Cyclically Adjusted Primary Balance
(EU-27, 1991 - 2011)

Zdroj: IMF Fiscal Council Dataset.

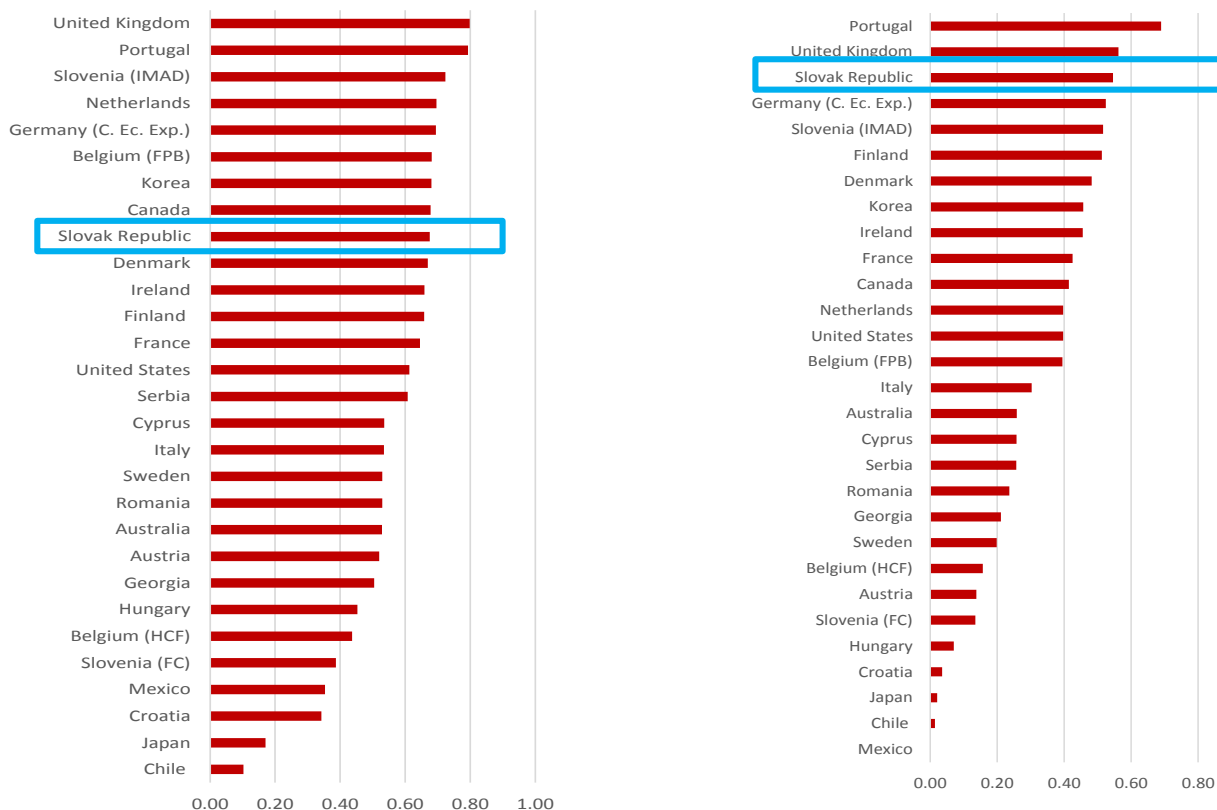
- Prítomnosť fiškálnych rád v krajinách EÚ zlepšila hospodárenie vlád a fiškálna politika bola menej procyklická
- V rokoch globálnej a finančnej krízy krajiny EÚ, v ktorých existovali fiškálne rady, mali nižší schodok cyklicky upravenej primárnej bilancie a v obdobiach tzv. dobrých časov ich rozpočty vykazovali vyššie prebytky.

RRZ Efektívnosť fiškálnych rád (MMF)

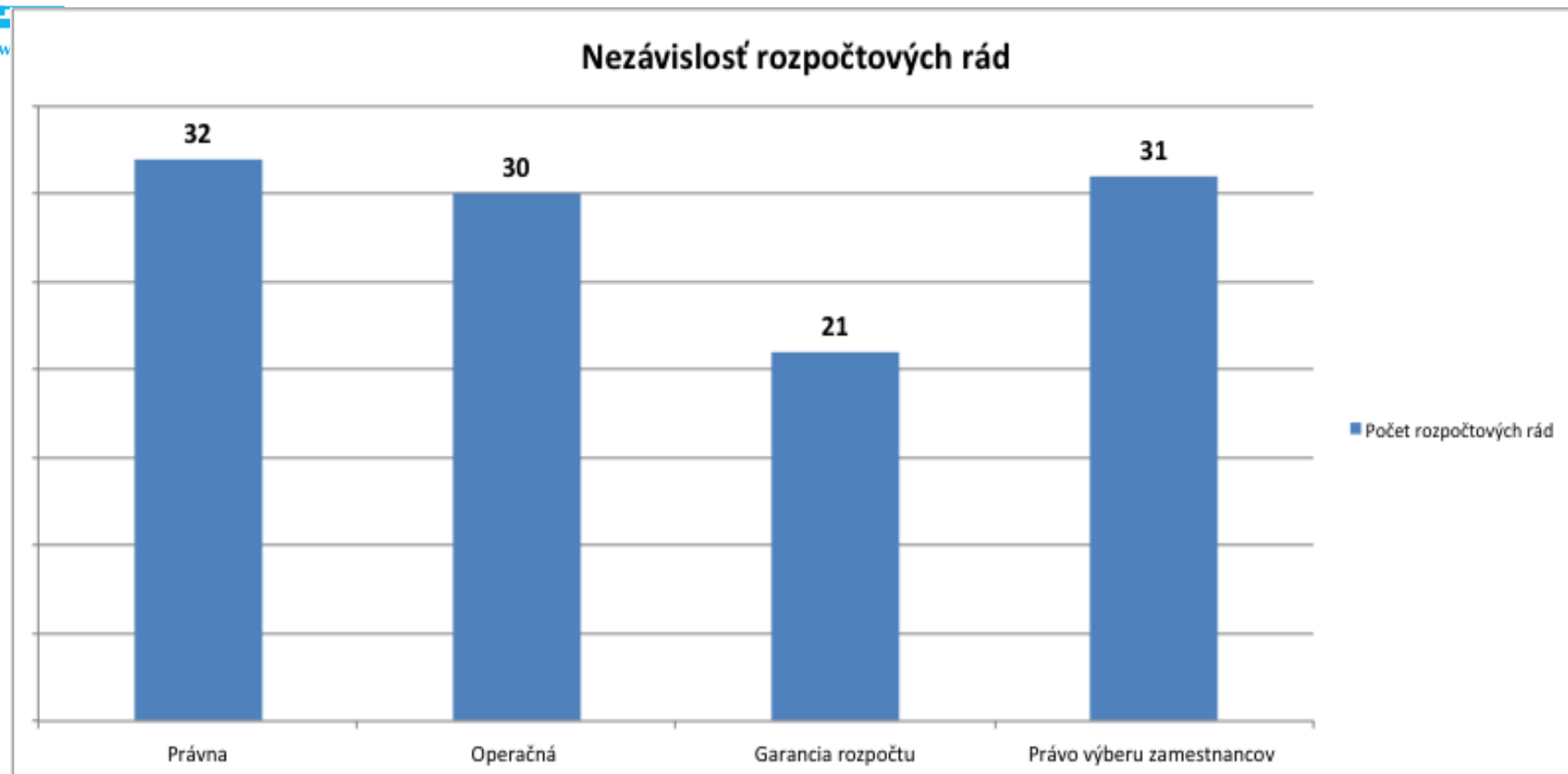
RRZ
RADA PRE ROZPOČTOVÚ
ZODPOVEDNOSŤ

- Podľa MMF by dobré fiškálne rady mali spĺňať nasledovné kritériá:
 - **Široký mandát** pokrývajúci rôzne oblasti a riziká
 - **Efektívna komunikácia**
 - **Komunikácia s rôznymi skupinami** vrátane procesu prípravy rozpočtu (verejnosť, politici)
 - **Nezávislosť**

Na základe vytvoreného indexu vyhodnotil MMF efektívnosť existujúcich fiškálnych rád

Nezávislosť fiškálnych rád

Zdroj: IMF Fiscal Council Dataset, 2017, a The Fiscal Council Dataset: A Primer to the 2016 Vintage by X. Debrun, X. Zhang, V. Lledo, dostupné na internete: <http://www.imf.org/external/np/fad/council>

Záverom

- Existencia fiškálnej rady prispieva k zvýšeniu úrovne spoločenského blahobytu v danej krajine
- Fiškálna pozícia krajín, v ktorých existujú fiškálne rady, je silnejšia a ich politika menej procyklická
- Potreba *posilniť právnu nezávislosť fiškálnych rád* a zabezpečiť *prístup k včasným a úplným informáciám*
- *Ex post* hodnotenia fiškálnych pravidiel doplniť rôznymi formami *ex ante* hodnotení
- *Zintenzívnenie fiškálneho dialógu* s relevantnými subjektmi.
- Návrhy, aby v prípade potreby riešiť fiškálnu nerovnováhu, fiškálne rady priamo prevzali niektoré relevantné legislatívne právomoci
- Priestor pre ďalší rozvoj a prehĺbenie činnosti fiškálnych rád, aby sa tak *posilnil ich pozitívny vplyv na fiškálnu stabilitu* a miesto vo fiškálnej architektúre.

Ďakujem za pozornosť!